

Aanvullend onderzoek naar vleermuizen in kader van de Flora- en faunawet

Mussenkampseweg 11 Heerde

Colofon

Aanvullend onderzoek naar vleermuizen in kader van Flora- en faunawet,
Mussenkampseweg 11 Heerde

Addendum voor de rapportage:

Quicksan natuurwaardenonderzoek Flora- & Faunawet en pré-toets natuurbeschermingswet
Mussenkampseweg 11, Heerde. Natuurbank Overijssel 2012, projectnummer 175, Haaksbergen

Uitgevoerd door:
Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: BJZ.Nu
Contactpersoon: dhr. W. Bekke

Projectnummer en versie: 190, versie 1.0		Status: definitief
Projectleider: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P. Leemreise	Rapportdatum: 12 september 2013
Ligging projectgebied: Mussenkampseweg 11 Heerde	Amersfoortcoördinaten: X197.4672 Y487.3902	

Correspondentieadres:
Postbus 206
7480 AE Haaksbergen
info@natuurbankoverijssel.nl

1. Aanleiding en doel

Er zijn concrete plannen om de bestaande bebouwing op het adres Mussenkampseweg 11 in Heerde te slopen en ter plaatse enkele woningen te bouwen. Om te kunnen bepalen of de voorgenomen activiteit in overeenstemming is met de Flora- en Faunawet en de Natuurbeschermingswet, heeft Natuurbank Overijssel op 6 september 2012 een quickscan onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke aanwezigheid van beschermde flora en fauna in het plangebied. Tevens is de voorgenomen activiteit getoetst aan het effect op beschermde natuurgebieden. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat het voorgenomen initiatief mogelijk een negatieve invloed heeft op het functionele leefgebied van vleermuizen. De stallen in het onderzoeksgebied werden als potentieel geschikte verblijfplaats voor solitaire- en groepen vleermuizen beoordeeld.

Om de invloed van de voorgenomen activiteit op het leefgebied van vleermuizen te kunnen beoordelen is in de nazomer van 2012 en de zomer van 2013 aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de functie die het plangebied heeft voor vleermuizen.

Dit rapport is opgesteld als addendum bij de rapportage van het quickscan onderzoek. Voor algemene beschrijvingen en afwegingen van overige soortgroepen wordt naar de betreffende rapportage verwezen.

- Leemreide. P., 2012. Quickscan natuurwaardenonderzoek Flora- & Faunawet & voortoets natuurbeschermingswet Mussenkampseweg 11, Heerde. Eigen uitgave Natuurbank Overijssel, Haaksbergen.

Het in deze rapportage beschreven onderzoek is uitgevoerd met als doel om antwoord te kunnen geven op de volgende onderzoeksvragen:

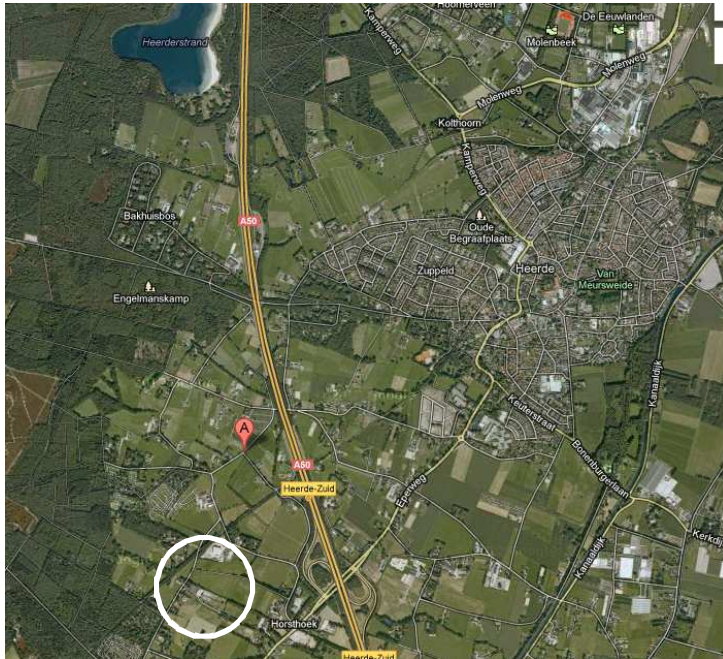
M.b.t. vleermuizen:

- Welke soorten maken gebruik van de locatie?
- Welke functie heeft het gebied voor betreffende soorten?
- Wordt bij de uitvoer van de ingrepen de Flora- en faunawet overtreden?

Dit rapport beschrijft de bevindingen van dit nader onderzoek.

2. Situering van het plangebied

Het plangebied is gesitueerd aan de Mussenkampseweg 11 in Heerde, gemeente Heerde. Het plangebied ligt in het buitengebied van Heerde, ca 2 km ten zuidwesten van het dorp Heerde.

Situering van het plangebied en de omgeving. Het plangebied wordt met de cirkel aangeduid.

Detailopname van het plangebied. Het plangebied wordt met de gele contour aangeduid.

Het plangebied bestaat uit een voormalig agrarisch erf waarop een stallencomplex staat. Het oostelijke deel van het plangebied bestaat uit grasland, struweelranden en houtsingels. Hierin zijn ook een paardenbak en een tijdelijke schuilgelegenheid voor paarden aanwezig. Het grasland was tijdens het veldbezoek in gebruik als paardenweide. De stallen zijn geschakeld en zijn gebouwd van baksteen met golfplaten dakbedekking. De stallen hebben geen dak- en wandisolatie, maar de wanden hebben wel een holle ruimte tussen binnen en buitenwand. De topgevels van de stallen zijn betimmerd met hout of kunststof panelen.

3. Methode

Tijdens verschillende bezoeken in 2012 en 2013 is het plangebied geïnventariseerd op vleermuizen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in deze paragraaf nader toegelicht. Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van de aanwezige soorten (zie Tabel 1). Gezien de grootte van het plangebied wordt niet verwacht dat er soorten en functies zijn gemist.

bezoekdatum	tijdstip	weersgesteldheid
8 oktober 2012	19:15 – 20:30	Bewolkt, wind 1-2 B, 17 °C
4 juni 2013	21:45 – 23:00	Onbewolkt, windstil, 22 °C
11 juli 2013	4:15 – 5:30	Bewolkt, windstil 16 °C
28 augustus 2013	20:45 – 22:00	Hal bewolkt, wind 2-3 B 21 °C

Tabel 1. Bezoekdata en weersgesteldheid

3.1 Onderzoeksmethodiek

Iedere dier- en plantengroep behoeft zijn eigen methode van inventarisatie om zo een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de betekenis van het gebied voor de betreffende soorten of groepen. Hieronder wordt de onderzoeksmethode van de onderzochte groep gegeven zoals uitgevoerd in het plangebied.

Vleermuizen

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type:Pettersson D240x) is de echolocatie, die vleermuizen uitzenden, voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparaat (type: Zoom H2). Door middel van het computerprogramma Batsound is een nadere analyse uitgevoerd. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaanblijfsomstandigheden en gebiedsgebruik. De voorzomerbezoeken zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven. Tijdens de nazomerronden lag de nadruk op het in kaart brengen van balts- en paarlocaties en indicaties voor winterverblijven. Het ochtendbezoek is uitgevoerd vanaf enkele uren voor zonsopkomst tot zonsopkomst. De avondbezoeken zijn ruim voor zonsondergang gestart tot enkele uren hierna. De toegepaste methoden zijn gebaseerd op het vleermuisprotocol 2012-2013 zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureau, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging.

3.2 Volledigheid van de inventarisatie

Het onderzoek is volgens de genoemde protocollen uitgevoerd. Een inventarisatie blijft echter uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Flora- en faunawet vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 2 van de Flora- en faunawet. Wat betreft het (voor)onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Wel moet hierbij worden opgemerkt dat de houdbaarheid van verspreidingsgegevens aan een maximale periode zijn gebonden. Voor de verspreidingsgegevens van licht beschermde soorten, of het juist ontbreken hiervan, wordt veelal een bruikbaarheidsperiode van circa 5-6 jaar gehanteerd, zoals de meeste gegevens in het quickscanrapport. Voor zwaar beschermde soorten als vleermuizen en vogels geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen. Voor dit alles geldt wel dat de planlocatie niet significant veranderd waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan. Dit is hier echter, voorafgaande aan de voorgenomen sloop, niet het geval.

4. Onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk worden kort de bevindingen van het onderzoek weergegeven. De verspreidingskaart van de aangetroffen soorten is opgenomen in de bijlage. In het volgende hoofdstuk worden de wettelijke consequenties en aanbevelingen gegeven.

Hieronder worden de resultaten per soort en per functie behandeld. In de bijlage is een verspreidingskaart weergegeven met daarop de waargenomen vleermuizen en gebiedsfuncties.

4.1 Vleermuizen

Tijdens het onderzoek zijn twee vleermuissoorten aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*)

Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus)

Tijdens alle ronden zijn foeragerende Gewone dwergvleermuizen in het onderzoeksgebied waargenomen. Tijdens de zomerronden werden maximaal drie foeragerende beesten tegelijkertijd waargenomen. Meestal foerageerden de vleermuizen tussen de houtsingel en de schuren aan de noordzijde van het plangebied en tussen en rond de zomereiken aan de voorzijde van het plangebied. Tijdens de najaarsbezoeken in 2012 en 2013 werd maximaal één foeragerende vleermuis waargenomen in het plangebied. Er zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen. De in het gebied foeragerende vleermuizen hadden een verblijfplaats buiten het onderzoeksgebied.

Tijdens de najaarsronde in 2012 en 2013 is een baltsend mannetje waargenomen welke hoofdzakelijk rond een woning ten westen van het onderzoeksgebied vloog. Een enkele maal vloog dit baltsende mannetje ook langs de zomereiken aan de voorzijde van het onderzoeksgebied. De paarplaats van dit mannetje ligt buiten het onderzoeksgebied, vermoedelijk onder de pannen of betimmering van de woning ten westen van het onderzoeksgebied.

Op basis van de waarnemingen kan geconcludeerd worden dat er in het plangebied geen verblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis aanwezig is. De in het gebied waargenomen exemplaren hebben vermoedelijk een verblijfplaats in de directe omgeving, net buiten het onderzoeksgebied. Mogelijk in de woning net ten zuiden van het onderzoeksgebied (zomerverblijfplaats van 1-3 exemplaren) en de woning ten westen van het onderzoeksgebied (paarverblijf).

Rosse vleermuis (Nyctalus noctula)

Tijdens het avondbezoek op 4 juni werd een Rosse vleermuis waargenomen. Deze vloog hoog over het plangebied in oostelijke richting zonder binding met het plangebied. Op basis van de waarnemingen kan geconcludeerd worden dat er in het plangebied geen verblijfplaats van de Rosse vleermuis aanwezig is.

5. Toetsing Flora- en faunawet

5.1 Algemeen

Sinds het inwerking treden van de AMvB artikel 75, 26 feb. 2005, is de beschermde status van dieren en planten opgedeeld in 3 tabellen. Soorten die vermeld staan op Tabel 1 zijn vrijgesteld van ontheffing indien de werkzaamheden aan te merken zijn als Ruimtelijke Ontwikkelingen. Tabel 2 en 3 soorten zijn zwaarder beschermd en hiervoor is nader onderzoek of toetsing noodzakelijk. Alle in Nederland voorko-

mende vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. In Nederland is de soortbescherming verankerd in de Flora- en faunawet en zijn de soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn opgenomen in tabel 3 van de AMvB artikel 75. Hierdoor zijn alle vleermuissoorten zwaar beschermd.

5.2 Ingreep

De initiatiefnemer is voornemens om alle in het plangebied aanwezige gebouwen te slopen. De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft mogelijk een negatief effect op vleermuizen. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente invloeden die effecten kunnen veroorzaken. Dit zijn:

Mogelijke invloeden:

- Geluid bij sloop- en grondwerken;
- Licht tijdens de sloop- en bouwfase;
- Trillingen tijdens sloop- en bouwwerkzaamheden.

Mogelijke permanente invloeden:

- Mogelijk afname/verdwijnen van beschermde vaste rust- of verblijfplaatsen en/of jaarrond beschermde nesten;
- Vernielen/verdwijnen van beschermde soorten;
- Aantasting van de kwaliteit van het leefgebied van beschermde soorten;
- Aantasting van de kwaliteit van beschermde natuurgebieden.

5.3 Effectbeoordeling

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Er bevinden zich geen verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied. De verblijfplaatsen net buiten het onderzoeksgebied worden niet negatief beïnvloed door de voorgenomen activiteit.

Vliegroutes

Het onderzoeksgebied vormt geen verbindende schakel in vliegroutes van vleermuizen. De over het plangebied vliegende Rosse vleermuis vertoont geen enkele binding met het plangebied. Het plangebied ligt vermoedelijk tussen de verblijfplaats en belangrijke foerageergebieden van deze Rosse vleermuis. De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op vliegroutes van vleermuizen.

Foerageergebied

Het onderzoeksgebied wordt benut door foeragerende gewone dwergvleermuizen gedurende de eerste uren na het verlaten van de verblijfplaats of net voor het binnenvliegen ervan. Na enige tijd waren de vleermuizen afwezig, waarschijnlijk omdat ze dan gebieden verderop benutten om te foerageren. De vleermuizen foerageerden veelvuldig tussen de beek begeleidende houtsingel en de schuren, aan de noordzijde van het perceel. De geschiktheid van het onderzoeksgebied als foerageergebied wordt door de voorgenomen activiteit niet negatief beïnvloed.

5.4 Toetsing Flora- en faunawet

Door de beschermde status van alle vleermuizen zijn zowel de individuen, verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en foerageergebieden beschermt. Artikel 11 van de Flora- en faunawet verbiedt onder andere het vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen.

Vleermuizen

Aanwezigheid verblijfplaatsen

Door het slopen van de bebouwing in het plangebied gaan geen verblijfplaatsen verloren. De voorgenomen activiteit is niet in strijd met artikel 9¹ en artikel 10² de Ff-wet. Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Vliegroutes

Het plangebied heeft geen betekenis als functionele vliegroute van vleermuizen. De voorgenomen activiteit is niet in strijd met de Ff-wet. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Aanwezigheid foerageergebied

De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op de kwaliteit van het functionele leefgebied van vleermuizen, voor zover het betrekking heeft op het foerageergebied. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

5.5 Mitigerende maatregelen

Voorgenomen ontwikkeling is niet in strijd met de Ff-wet. Er is geen wettelijke noodzaak om mitigerende en/of compenserende maatregelen te treffen om te voldoen aan de Ff-wet.

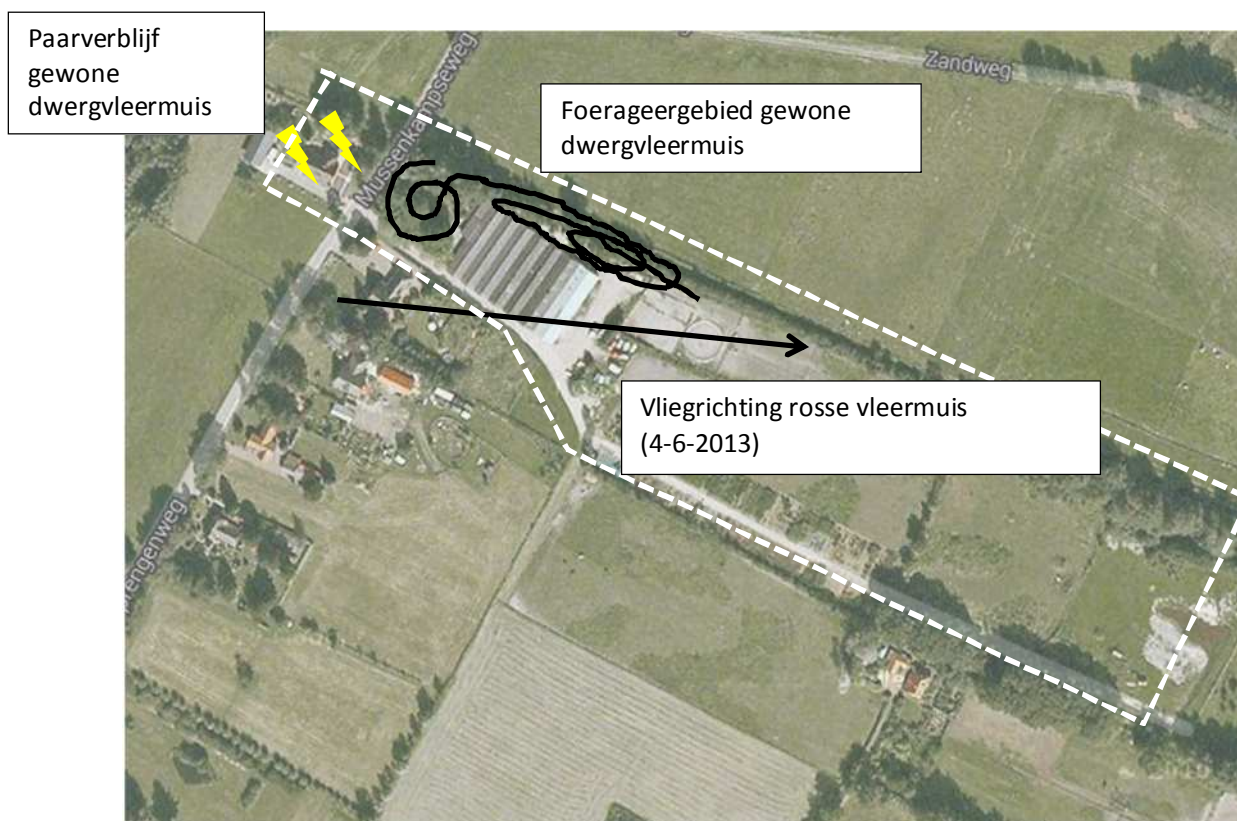
6. Conclusie en aanbevelingen

Voorgenomen activiteit heeft geen aantoonbaar negatief effect op het functionele leefgebied van vleermuizen. De voorgenomen activiteit mag uitgevoerd worden zonder ontheffing van art. 10 en 11 van de Flora- en faunawet.

¹ Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

² Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Bijlage:
Waarnemingen van vleermuizen in het onderzoeksgebied in 2012 & 2013

Literatuur

- Broekhuizen, S. (et al.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. K.N.N.V. Uitgeverij, Utrecht.
- Dietz, C., Nill, D. 2009. Vleermuizen; alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion.
- Heusden, W.R.M., S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.
- Ministerie van LNV., 2005 (herzien 2009). Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure.
- Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: *Acta Chiropterologica*, 8(2): 391-401, 2006.

Internet

- www.vleermuizenindestad.nl
- www.vleermuis.net
- www.zoogdiervereniging.nl